

Facebook, на сторінці Інституту педагогіки НАПН України. Функціонують сайти наукових відділів, наукових періодичних видань Інституту педагогіки: збірника наукових праць «Проблеми сучасного підручника» та «Українського педагогічного журналу».

ТЕХНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Реєстраційний номер: 0120U100393

Роки виконання: 2020 – 2022 рр.

Назва пріоритетного напрямку: Педагогіка і психологія освітнього процесу.

Науковий керівник: О.В. Онопрієнко, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу початкової освіти імені О.Я. Савченко Інституту педагогіки НАПН України.

Найістотніші наукові результати проведеного дослідження «Технології компетентісно орієнтованого навчання в початковій школі»

*О.В. Онопрієнко,
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник, завідувач відділу
початкової освіти імені О.Я. Савченко
Інституту педагогіки НАПН України*

У 2022 році науковці відділу початкової освіти імені О.Я. Савченко виконували завдання узагальнювально-впроваджувального етапу дослідження. Вони полягали в узагальненні результатів експериментальної роботи з проблем дослідження; упровадженні розроблених технологій формування та оцінювання особистісних і навчальних результатів учнів у практику початкової школи; підготовці методичного ресурсу з урахуванням особливостей циклів початкового навчання.

- *Експериментально перевірено й апробовано навчально-методичне забезпечення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-4 класах НУШ; встановлено порівняльну ефективність різних способів інтегрованого навчання; визначено труднощі в організації інтегрованих уроків залежно від їх технологічних характеристик.*

- *Визначено ефективність застосування продуктивних читацьких технологій з формування прогностичних умінь молодших школярів з урахуванням циклів навчання; технології формування у молодших школярів умінь досліджувати науково-художній текст, інструментарій для діагностики результативності розробленої технології.*

- *Перевірено* ефективність ресурсного забезпечення для дидактико-методичного супроводу контрольної-оцінювальної діяльності в Новій українській школі, що охоплює методику розроблення інструментарію для технології вхідного діагностування навченості учнів; діагностувальні завдання з природничої, технологічної, здоров'язбережувальної, історичної, громадянської галузей в ході авторської апробації розроблених матеріалів в навчально-виховному процесі.

- *Відкориговано* діагностувальні завдання за результатами апробації; встановлено ефективність розробленого ресурсу на основі узагальнення результатів порівняльного аналізу, його застосування в різних умовах навчання.

- *Експериментально перевірено* ефективність технології поетапного опрацювання змісту текстів різних видів, елементів технології розвитку критичного мислення учнів у контексті формування прогностичних умінь молодших школярів у процесі читацької діяльності. Зокрема, перевірено ефективність застосування читацьких стратегій «Орієнтири передбачення змісту тексту»; «Орієнтири передбачення змісту дитячої книжки»; «Мовна та контекстуальна здогадки», «Читання із зупинками». Зроблено посиленний акцент на упровадженні читацької практики з формування в учнів 1 - 2 та 3 - 4 класів умінь встановлювати причиново-наслідкові зв'язки у тексті як одного з важливих психологічних механізмів, який лежить в основі прогнозування.

- *Набула подальшого розвитку* методика формування умінь, пов'язаних із дослідженням науково-художніх текстів: визначати тему; називати ознаки, які вказують на приналежність тексту до науково-художнього; виділяти і розкодовувати графічну інформацію, що міститься в тексті; перетворювати графічну інформацію в текстову; пояснювати, зв'язок із ілюстративним матеріалом; знаходити, розрізняти в текстах різномірну інформацію, пояснювати її суть; формулювати нескладні висновки, спираючись на текст, знаходити аргументи, що підтверджують висновки; здійснювати смислову компресію змісту тексту; висловлювати власне судження щодо змісту тексту.

- *Підготовлено* навчально-методичний ресурс інтегрованого курсу «Я досліджую світ» 1-4 класи (підручник – паперовий і електронний варіанти, навчальні посібники, методичні рекомендації реалізації програмового змісту); розроблено і впроваджено в масову практику за рекомендацією МОН України електронні підручники з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» для 1-4 класів з інтерактивними завданнями діяльнісного типу з урахуванням вимог до очікуваних результатів за циклами початкової освіти.

- *Розроблено та впроваджено* в освітню практику систему компетентісно орієнтованих завдань прогностичного змісту з урахуванням циклів навчання, вікових особливостей становлення й розвитку пізнавальних процесів, понятійного мислення, мовлення учнів 2-4 класів.

- *Розроблено* дидактико-методичний ресурс технології поетапного опрацювання змісту текстів різних видів, елементів технології розвитку критичного мислення учнів, окремих читацьких стратегій і практик у контексті розвитку прогностичних умінь учнів, дидактико-методичний супровід їх реалізації на уроках літературного читання. *Створено* навчальний ресурс для реалізації

завдань Типової освітньої програми стосовно медіаграмотності, який включений у підручники читання для 2-4 класів; форми та засоби реалізації ресурсу.

- *Розроблено й упроваджено* в практику в умовах дистанційного навчання комплекс компетентнісно орієнтованих завдань, створених на основі розробленої технології формування в учнів початкової школи умінь роботи з даними, що містить також діагностику навчальних результатів, необхідну для корекції знань та умінь учнів і власне освітнього процесу.

- *Розроблено* методичний ресурс у вигляді інструментарію оцінювання для реалізації технологій вхідного діагностування навченості учнів початкових класів, оцінювання сформованості в учнів компетентностей, вербального оцінювання, підсумкового оцінювання результатів навчання випускників початкової школи.

- Результати дослідження *використані* під час створення проєкту Програми незалежного тестування фахових знань та умінь учасників сертифікації – учителів початкової школи (наказ МОН України від 04.01.2022 № 3); оновлення змісту типових освітніх і навчальних програм для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України від 03.06.2022 № 521); підготовки інструктивно-методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році.

Інтегроване навчання як об’єкт теоретичного аналізу

*Н. М. Бібік,
доктор педагогічних наук,
професор, академік НАПНУ,
головний науковий співробітник відділу
початкової освіти імені О.Я. Савченко
Інституту педагогіки НАПН України*

Стратегічно новим спрямуванням у процесі реформування освіти є інтегроване навчання. Інтегрування є якісно відмінним від узвичаєного способом структурування, презентації та засвоєння програмового змісту, що уможлиблює системний виклад знань у нових органічних взаємозв’язках.

За С. Гончаренком, інтегративний підхід у навчанні передбачає доцільне об’єднання елементів у цілісність. Результатом цього об’єднання можуть бути цілісності знань різних рівнів – цілісність знань про дійсність; про природу; з тієї чи іншої освітньої галузі; предмета, курсу, розділу, теми. Цілісність досягається завдяки інтеграції, спільних для всіх предметів понять; застосування методів і форм навчання, контролю і корекції навчальних досягнень учнів, що спрямовують навчальний процес на об’єднання знань.

За найпоширенішими визначеннями науковців, інтеграція – відбір та об’єднання навчального матеріалу з різних освітніх галузей з метою різнобічного вивчення змісту, відновлення єдності частин. Дослідники розрізняють такі види